

Szín

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET LAPJA

3/5

TARTALOM

Editorial 1

Földiák András: A választáson tántorgó múmiák védelmében 2

Hevesi arcok, művelődési folyamatok és intézmények 5

Kary József 6

Nagyné Váradi Anna - A cigányságért és népművészetükért dolgozik 9

Román Gáborné - Egerben meghonosította a játszóházat 11

Szabó Viola - népzeneész 12

Gelsei Sándor - bútorfestő 12

Borics József és Rajnavölgyi Vilmos 13

Császi Erzsébet: A népművészeti táborok tizenöt éve és a népművész műhelyek Heves megyében 15

Rada Katalin: Néptáncvilág: Ha Gyöngyös, akkor Vidróczi – Betyár névvel, betyáru ropják 18

Jónás Péter: A viharban született nemzedék - Lírai olvasótábori napló, 1998. 19

Jámbor Ildikó: Tizenöt éves az egeri Ifjúsági Ház 21

Máshol megszüntetik, Felsőtárkányban viszont megépítik a művelődési házat 23

Új Hevesi Napló 24

Sokszerű kép-világ első osztályosoknak - Beszélgetés Kardos Máriával egy új vizuális kultúra tankönyvről 25

Kitüntetettek augusztus 20. alkalmából 27

Intézetünk kitüntetettje:

P. Vass János 27

A kitüntetettek közül még:

Kovács Gábor 28

Sajó Attila 29

Akit 1961-ben tüntettek ki a Népművészet Mestere díjjal - Karsai Zsigmond 30

Közművelődés - Közszolgálatosság - Média – A Magyar Művelődési Társaság tanácsadó testülettel bővített, első nyilvános elnökségi ülése (Szerkesztette: Sággy Erna) 33

Bóka Mária válogatása az 1998. április - július között megjelent könyvekből 49

Felhívás

A SZÍN a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelenik meg

SZÍN – országos közművelődési folyóirat. Megjelenik kéthavonta. A Magyar Művelődési Intézet lapja.
Szerkesztő bizottság: Bóka Mária (Székesfehérvár), Gyulai Lajos (Miskolc), Jagasics Béla (Zalaegerszeg),
Kary József (Eger), Slézia Gabriella (Budapesti Művelődési Központ), Szabados Péter (Kaposvár)

Főszerkesztő: MÁTYUS ALIZ

Kiadja a Magyar Művelődési Intézet. Felelős kiadó: FÖLDIÁK ANDRÁS

A szerkesztőség címe: 1011 Budapest, Corvin tér 8.

Postacím: 1251 Budapest, Pf. 101. Tel: 201-5053 Fax: 201-5764

Megrendelhető a szerkesztőség címén.

Évi hat szám ára ÁFA-val: 607 Ft+postaköltség

Borítóterv: Szüts Eszter

E számunkat Bakos Ildikó szobrászművész rajzaival illusztráltuk.

ISSN 1416-6925

E számunkban Heves megye mutatkozik be. Egy vidék, melynek palócságáról Szabó Zoltán tudósítja a *Cifra nyomorúság*-ban az országot ezerkilencszázharmincyolcban. A könyv *Táj és nép* fejezetében a következők állnak: „E táj ideje az este. A palócok vidéke, a mai ország északi szegélyén, az Ipolytól a Hegyaljáig, azokban az évszakokban és órákban mutatja meg magát, mikor lágyak lesznek a színek és elmosottak a határvonalak. Koranyáron, mikor a tavasz bolond majálisa már elmúlt, és koraősszel, mikor a táj bűnbánatot tart a nyár gazdag tomlása után...”

Az utazó, aki az emelkedőkkel nehezen küszködő, zörgő vicinálisok ablakából, vagy kevély, benzinszagú autóbuszok tüve mögül szemléli ezt a tájat, ritkán hatódik meg itt s idegent nem visznek, egy-két divatos hely kivételével, erre a vidékre. Talán azért, mert az átlagember a nagy végleteket szereti. A nyugtalanító magas hegyeket, melyek úgy szöknek az ég felé, mint egy hangverseny hatalmas és patetikus befejezése és félelmesek, mint az éjszaka. Vagy a pusztát, mely sima és ijesztően nyugodt, mint a szintén félelmes és csodálatos délidő. Az átmeneteket kevesebb ember érti, hogy ezeket szeresse valaki, ahhoz elmélyedni kell tudni nemcsak megdöbbenni. Ez a táj ilyen: csodálni nem lehet, szeretni nagyon; értő, szelíd és nyugodt szeretettel. Nem látni kell ezt a vidéket, hanem nézni, szenzációtlan estéken, mikor szél se nagyon jár és hazafelé mennek a paraszrok. Nem egészen véletlen az, hogy olyan sok kolostor van erre, teli Szent Ferenc szelíd és barna szerzeteseivel, akik föl-alásétálnak a zöld fák keretében, hasonlítva a barna fatörzsekhez. Keveset beszélnek és sokat elmélkednek ők, a tájban, mely maga is elmélkedőnek látszik és elmélyedőnek. Nem egészen véletlen, hogy e vidék lelkét nem érti meg senki első pillantásra. Csak később kezdi érezni és érteni a szépségeit, ugyanúgy, ahogy az igazi jó vers csak a második olvasásra mutatkozik meg. Lehet elgondolkozni azon, hogy az Alföldön a Bánk bán született, itt, Nógrádban Madách Tragédiája és lehet elgondolkozni azon, hogy a Kiskőrös tüzes Petőfit, Szalonta higgadt Arany Jánost adott a hazának, ez a vidék pedig óvatos és szomorúan tréfálkozó Mikszáthot, akinek minden írása teli van fordulatokkal, szelíd meglepetéssel, mint a palócvidék mindenütt.”

És néhány kép az Eger fejezetből.

„Egernek egyik arca ez a lusta és az öreges nyugalom színeivel festett kisvárosi arc. Másik arca abban az egyszerű „városföldrajzi tény”-ben nyilatkozik meg, hogy bárhová indul is az ember, templomhoz érkezik. Ez persze nem jelenti azt, hogy Egerben rövidebb az út az Istenhez, mint másutt, csak azt jelenti, hogy Eger a magyar katolicizmus egyik fővárosa...”

Harmadik arcát a város nem mutatja a látogató idegennek. Ez az arc kifelé néz, a tág és párás rétek és a közeli hegyek felé, a réten legelő állatok és a tavasszal lassan serkenő füvek felé. Ez az arc megvan minden vidéki magyar városban, sőt a legtöbb vidéki magyar városnak ez az igazi arca: a falu

MÁTYUS ALIZ

1. A szellemi honvédelem szükségessége

Okoskodásunk kiindulópontja legyen ez: A becsületes magyar 1938 márciusában a forradalmas reformkövetelés állapotából a szabadságharcos nemzetvédelem állapotába jutott. A hazai feladatok ennek megfelelően bizonyos módosulásokon mentek át, s az egyik legszomorúbb mai jelenség az, hogy ezt rendkívül kevesen vették észre. Ezért a magyar világ végzetesen polarizálódik.

Az egyik sarokponton állnak azok, akik a szociális kérdést a legkedvezőtlenebb időben is, *nemzeti veszély idején is hajlandók végtelenül kiélezni, s elfeledkeznek a nemzeti függetlenségről.* Ezek, mint egyszer már írtam, hazájuk feldúlt védfalából raknának palotát népük heverőhelyének. A másik sarokponton állnak azok, akik a nemzeti veszélyt látván, még mindig „szelek kifogása” politikai nézőszögéből akarják tekinteni az elemi módon szükséges szociális reformokat is. Ezek hazájuk védfalát ugyan erősítének, de nem engedik fel rá hívó védőnek a népet. *Az egyik oldal a nép kedvéért elvesztené a nemzetet. A másik oldal a nemzet védelmében bár, de elvesztené a népet, s egyre kinzőbb aggodalommal kell látnunk, hogy a magyar életben ma tulajdonképpen két párt van.*

Az egyik elfeledkezik arról, hogy *a haza fikció nép nélkül, a másik elfeledkezik arról, hogy a nép nem teljes magyar érték lelkiileg is független nemzet nélkül.* Az egyik tovább folytatja trójai falovas lázadását, s népe jólétének nemzete lelki függetlenségében adná meg az árát. A másik megvédené ugyan a nemzetet, de benne a néppusztító állapotokat restaurálná. Az utolsó idők legtragikusabb jelenete ez: *a társadalom egy része a nemzetvesztő népméltóság revólúciója, más része a népméltóság nemzetmentés reakciója köré csoportosul.* Az egyik oldalon a mágnes: idegen erények, a másik oldalon a mágnes: magyar hibák.”

Részlet SZABÓ ZOLTÁN a Magyar Nemzet 1939. június 18-án publikált írásából (In: Szabó Zoltán: Szellemi honvédelem Héttorony Könyvkiadó Budapest)

